

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

27 грудня 2017 р.

№ 48-ріш

Справа №2-26.213/37-2017

**Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу**

Адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи №2-26.213/37-2017 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції комунальним підприємством «Первомайський міський водоканал»

ВСТАНОВИЛА:

Миколаївським обласним територіальним відділення Антимонопольного комітету України (надалі – територіальне відділення, відділення) проводиться дослідження ринків надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення та контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції при наданні населенню послуг з повірки побутових лічильників води.

Одним із учасників ринків з централізованого водопостачання та водовідведення, що діє в межах території м. Первомайськ Миколаївської області є Комунальне підприємство "Первомайський міський водоканал".

Комунальне підприємство "Первомайський міський водоканал", ідентифікаційний код 33089321 (адреса: 55210, м. Первомайськ, вул. Київська, 129 «А», надалі – КП «Первомайський міськводоканал», Підприємство) є юридичною особою та здійснює свою діяльність на підставі Статуту.

Предметом діяльності Підприємства згідно зі Статутом є централізоване надання послуг з водопостачання та водовідведення.

Послуги з централізованого водопостачання та водовідведення надаються КП «Первомайський міськводоканал» на підставі ліцензії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, серії № АЕ 199642 виданої 27.12.13 - безстроково.

Згідно з Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення розрахунків за енергоносіїв" від 10.04.2014р. N 1198-VII, який набув чинності з 26.04.2014р., стаття 19 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" була доповнена статтею 5 такого змісту: "Виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води та послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення".

Отже, КП «Первомайський міськводоканал» на теперішній час є виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води та послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), та забезпечення їх розповсюдження в межах системи комунального водопостачання та каналізації, що знаходяться на балансі Підприємства.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Первомайський міськводоканал» є суб'єктом господарювання, тому на нього поширюється дія цього Закону.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 №49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за №317/6605, (надалі – Методика) територіальним відділенням проведено дослідження становища КП «Первомайський міськводоканал» на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Відповідно до пункту 5.1. Методики товарні межі ринків визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Пунктом 1.3. Методики визначено ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

Таким чином, **товарними межами ринків** є надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Територіальні (географічні) межі ринків певного товару відповідно до пункту 6.1. Методики визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальними (географічними) межами ринків є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Отже, **територіальними (географічними) межами ринків** надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є територія в межах міста Первомайськ, на якій розташовані мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Первомайський міськводоканал», оскільки отримання цих послуг за межами м. Первомайська є економічно недоцільним.

Згідно пункту 7.1. Методики часові межі ринків визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Часовими межами ринків визначено з 2014 по теперішній час 2017 року.

Бар'єрами для вступу на ринки потенційних конкурентів є: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, адміністративним бар'єром для вступу на ринки надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є необхідність отримання ліцензії на надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, отримання дозволу на водокористування, тощо.

Так, відповідно до абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Первомайський міськводоканал» протягом 2014 по теперішній час 2017 року є таким, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в межах мереж в м. Первомайськ Миколаївської області, що належать йому чи ним використовуються, як таке, що не має на цих ринках жодного конкурента.

I. Відділенням встановлено, що основними чинними нормативно-правовими актами, які регламентують порядок, умови та оплату повірки засобів обліку води є:

1. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (зі змінами та доповненнями);

2. Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 №630, (надалі - Правила №630);

3. Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджені наказом Міністерства з питань ЖКГ України від 27.06.2008 №190, (надалі - Правила №190);

4. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 08.02.2016 №193 «Про затвердження Порядку проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, та оформлення її результатів» (надалі - Наказ №193);

5. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.10.2016 №1747 «Про затвердження міжповірочних інтервалів законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, за категоріями» (надалі - Наказ №1747);

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2016 №474 «Про затвердження Порядку подання засобів вимірювальної техніки на періодичну повірку, обслуговування та ремонт» (надалі - Порядок №474);

7. Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 10.03.2016 №302, №303 «Про затвердження Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення» та «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем)» (надалі - Порядок №302, №303).

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 №869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» (надалі – Постанова №869).

Стаття 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (в редакції, що діяла з 01.01.2016р. й до набрання чинності Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання від 22.06.2017 року) встановлювала, що:

-засоби вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, підлягають періодичній повірці через міжповірочні інтервали, порядок встановлення яких визначається нормативно-правовим актом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері метрології. Підприємства, організації та фізичні особи зобов'язані своєчасно (з урахуванням установлених міжповірочних інтервалів) подавати засоби вимірювальної техніки на повірку (*частина перша статті 17*);

- періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки (результати вимірювання яких використовується для здійснення розрахунків за спожиті електричну і теплову енергію, газ і воду), що є власністю фізичних осіб, покладається на суб'єктів господарювання, що надають послуги з електро-, тепло-, газо- і водопостачання.

Періодична повірка проводиться за рахунок тарифів на електро-, тепло-, газо- і водопостачання (*частина четверта статті 17*).

З метою встановлення відповідності дій КП «Первомайський міськводоканал» вимогам чинного законодавства, з урахуванням вищевикладених положень нормативних актів, Відділенням на адресу Підприємства направлено вимогу про надання інформації від 17.02.2017 року №2-292/80-211, якою, зокрема було поставлено питання, яким чином

здійснюється оплата за проведення повірки приладів обліку води, а саме - за рахунок тарифу та/або шляхом самостійної оплати послуг споживачами.

Листом від 16.03.2017 року №147, Підприємство надало відповідь, згідно якої Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг №1090 від 18.07.2014р. для КП «Первомайський міськводоканал» з 01.09.2014 р. встановлені тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення.

Згідно пояснень Підприємства, до структури вказаних тарифів, розрахованих згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011р. №869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» не входять роботи з періодичної повірки, а також демонтажу, транспортування та монтажу після повірки квартирних приладів обліку.

При цьому, у відповідності до норми частини четвертої статті 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», повірка приладів обліку, що належать фізичним особам проводиться за рахунок КП «Первомайський міськводоканал».

Так, на підставі наказу в.о. директора КП «Первомайський міськводоканал» №49 від 18.05.2016р., витрати по роботах з періодичної повірки, опломбування та розпломбування приладів обліку для населення здійснюються за рахунок підприємства та відносяться на валові витрати. В підтвердження зазначеного, Підприємством надано копію наказу, на який зроблено посилання.

Вимогою про надання інформації від 25.04.2017р. №2-292/80-620, Відділення запитало у Підприємства додаткові, більш детальні пояснення щодо особливостей проведення та оплати послуг з повірки приладів обліку води.

У відповідь на вимогу, Підприємство листом від 22.05.2017 №351 зазначило, що у зв'язку з тим, що в чинний тариф на водопостачання не включені витрати на повірку, монтаж, демонтаж, опломбування, то Підприємство за згодою споживачів виконує за свій рахунок, із включенням вартості до валових витрат, *тільки* роботи по повірці, розпломбуванню та опломбуванню.

Роботи по демонтажу та монтажу приладів обліку води, споживачі-фізичні особи виконують за свій рахунок самостійно.

При затвердженні нового тарифу, де будуть враховані всі витрати на розпломбування, демонтаж, монтаж, повірку, опломбування, вказані роботи будуть виконуватись за рахунок КП «Первомайський міськводоканал».

При цьому, вартість кожного виду робіт, пов'язаних з процедурою повірки приладів обліку води, визначається калькуляціями, затвердженими наказами в.о. директора КП «Первомайський міськводоканал», копії яких були надані до Відділення.

Так, наказ №65 від 05.09.2016р., визначає вартість робіт на розпломбування водопровідного вводу, водопровідного пристрою, що складає 17.00 грн.

Наказом №64 від 05.09.2016р. встановлено вартість робіт на опломбування водопровідного вводу, водопровідного пристрою в розмірі 38.00 грн.

Вартість послуги по повірці індивідуальних лічильників води для населення м. Первомайська, визначається калькуляцією, затвердженою наказом №77 від 10.11.2016р. та складає 40.00 грн.

Вартість послуги по повірці індивідуальних лічильників води для іногороднього, визначається калькуляцією, затвердженою наказом №79 від 14.11.2016р. та складає 60.00 грн.

Вимогою про надання інформації від 25.04.2017р. №2-292/80-620, Відділенням також було запитано у Підприємства перелік споживачів, яким проводилась повірка приладу обліку води протягом 2016-квітня 2017 року та копії документів, які складались під час проведення повірки, як-то, платіжні доручення, договори, акти виконаних робіт, заявки, тощо.

Так, КП «Первомайський міськводоканал» надало реєстри споживачів, згідно яких протягом 2016 року повірка приладу обліку води здійснено 1107 споживачам, за січень-квітень 2017 року – 523 споживачам.

Як встановлено Відділенням, між КП «Первомайський міськводоканал» (Виконавець) та споживачем (Замовник) укладався Договір-заявка на виконання робіт по здійсненню державної повірки лічильників крильчастих.

Предмет договору передбачав, що Виконавець приймає на себе зобов'язання по виконанню робіт з повірки лічильника (ків), а Замовник зобов'язується оплатити вартість виконаних робіт в розмірі, обумовленому даним договором.

Окрім Договору-заявки, Замовник та Виконавець підписували Акт виконаних робіт, яким констатувався факт проведення державної повірки приладу обліку води та відсутність будь-яких претензій.

Аналізом наданих копій примірників договорів-заявок, актів виконаних робіт, Відділення встановлено.

Загалом, Договір-заявка складається з 5 розділів:

Розділ 1 - Предмет договору;

Розділ 2 - Права та обов'язки сторін;

Розділ 3 – Вартість виконаних робіт;

Розділ 4 – Строк дії договору;

Розділ 5 - Відповідальність сторін.

Згідно підпункту 2.1.4. пункту 2.1. Розділу 2, Замовник, зокрема, зобов'язується оплатити вартість виконаних робіт у розмірі, обумовленому даним договором.

Розділ 3 – Вартість виконаних робіт.

Умови розділу 3 в договорах, *датованих до травня 2016 року*, передбачають, що вартість робіт з повірки одного приладу обліку води складає 32.00 грн.

Умови розділу 3 в договорах, *датованих 2017 роком* - було виключено.

З копій примірників наданих документів вбачається, що в договорі-заявці №323 від 22.03.2017, укладеному зі споживачем «*(інформація з обмеженим доступом)*»¹, зазначена цифрами вартість робіт – 50.00 грн. закреслена ручкою.

В договорі- заявці № 187 від 20.02.2017 року, вартість робіт зазначена цифрами – 50.00 грн. закреслена ручкою та від руки написано - 80.00грн., Однак замовником повірки за цим Договором був СПД – «*(інформація з обмеженим доступом)*»²

При цьому, в усіх наданих копіях примірників договорів, обов'язок Замовника щодо оплати вартості виконаних робіт залишається незмінним.

В договорах, з яких виключено Розділ 3 – нумерація послідовних розділів не змінювалась таким чином, що в договорах були розділи 1,2,4,5.

Підсумовуючи наведені фактичні обставини по справі, Відділення прийшло до наступних висновків.

Дослідження на предмет дотримання КП «Первомайський міськводоканал» вимог законодавства про захист економічної конкуренції здійснювалось Відділенням за період– **01.01.2016 рік – 01.08.2017 рік** – часові межі, протягом яких набули чинності та діяли нормативно-правові акти (зміни, внесені до нормативно-правових актів), відповідно до яких, періодична повірка, обслуговування та ремонт засобів вимірювальної техніки, що є власністю фізичних осіб, покладається на суб'єктів господарювання, що надають послуги з водопостачання. Періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) квартирних засобів обліку проводяться за рахунок виконавця.

Механізм формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення для суб'єктів природних монополій, які провадять або мають намір провадити

¹ «*(інформація з обмеженим доступом)*»

² «*(інформація з обмеженим доступом)*»

господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або водовідведення, ліцензування якої здійснюється НКРЕКП, визначено у Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженому постановою НКРЕКП від 10.03.2017р. №302 (надалі – Порядок №302).

Згідно пункту 1.2. Порядку №302 цей Порядок застосовується під час установлення НКРЕКП тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення для суб'єктів природних монополій, зазначених у пункті 1.1 цього розділу, та поширюється на цих суб'єктів під час розрахунку таких тарифів.

Пункт 1.7. Порядку №302 регламентує, що у разі зміни протягом строку дії тарифів обсягу окремих складових структури тарифів з причин, які не залежать від ліцензіата, зокрема збільшення або зменшення мінімальної заробітної плати, податків і зборів, орендної плати, амортизації необоротних активів, підвищення або зниження цін і тарифів на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси, може проводитися коригування лише тих складових структури тарифів, за якими відбулися цінові зміни в бік збільшення або зменшення.

Відповідно до пункту 1.9 розділу I Порядку №302 для встановлення тарифів на централізоване водопостачання та/або водовідведення ліцензіат подає НКРЕКП в строк до 10 серпня кожного року у друкованому і електронному вигляді заяву та розрахунки тарифів за встановленими формами з підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися для розрахунків.

Нормативно – правовим актом, що застосовується НКРЕКП при встановленні тарифів на централізоване водопостачання та/або водовідведення, є Процедура встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення", затверджена постановою НКРЕКП від 24.03.2016р. №364 (надалі – Процедура №364).

Виходячи із пункту 1.2. розділу I Процедури №364 ця Процедура застосовується НКРЕКП при встановленні тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення і поширюється на суб'єктів господарювання, які отримали у встановленому законодавством порядку ліцензії на провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення та ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП.

Відповідно до пункту 1.4. Процедури №364 розрахунки тарифів виконуються заявником відповідно до вимог чинного законодавства та надаються до НКРЕКП разом із заявою.

Процедура №364 містить спеціальний розділ, який регламентує порядок зміни тарифів – розділ IV.

Відповідно до пункту 4.1. цього розділу Процедури №364 зміна тарифів може бути ініційована ліцензіатом шляхом надання до НКРЕКП відповідної заяви щодо встановлення тарифів та доданих до неї документів, зазначених у пункті 2.2 розділу II цієї Процедури, або НКРЕКП без надання ліцензіатом зазначеної заяви.

Згідно пункту 4.2. зміна тарифів може проводитись за обставин, що впливають або можуть вплинути на результати діяльності ліцензіата в період регулювання, а саме у випадках:

- 1) зміни обсягів послуг з централізованого водопостачання та/або водовідведення, врахованих при встановленні діючих тарифів, більше ніж на 5 %;
- 2) зміни в установленому порядку інвестиційної програми ліцензіата, якщо це призводить до зміни тарифів більше ніж на 5 % від установленого рівня;
- 3) зміни протягом строку дії тарифів обсягу окремих витрат, пов'язаних із провадженням ліцензованої діяльності з централізованого водопостачання та/або водовідведення, з причин, які не залежать від ліцензіата, зокрема, збільшення або зменшення ставок податків і зборів, розмірів мінімальної заробітної плати, орендної плати та амортизаційних відрахувань, підвищення або зниження цін і тарифів на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси, якщо це в сукупності призводить до зміни

тарифів більше ніж на 5 % від встановленого рівня;

4) невиконання ліцензіатом інвестиційної програми, яка була врахована в чинних тарифах, що є підставою для вилучення із структури тарифів невикористаних коштів, які були передбачені на реалізацію інвестиційної програми, або врахування цих коштів як джерела фінансування інвестиційної програми на плановий період;

5) наявності у діяльності з централізованого водопостачання та/або водовідведення перехресного субсидіювання між нею та іншими видами господарської діяльності ліцензіата.

Отже, аналіз вищенаведених законодавчих норм свідчить, що пункт 1.9 розділу I Порядку №302 визначає граничний термін для подання заяви та розрахунків для встановлення тарифів (до 10 серпня). Пункт 4.2 Процедури №364 містить випадки зміни тарифів та визначає, що така зміна може бути ініційована у будь – який час за умови (після) настання певних обставин, і при цьому, дата подання ліцензіатом заяви буде залежати саме настання таких обставин.

Як свідчать отримані в рамках проведеного дослідження матеріали, КП «Первомайський водоканал» на момент набрання чинності вказаних вище законодавчих актів, керувався тарифами на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженими Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг №1090 від 18.07.2014р. для КП «Первомайський міськводоканал», що набули чинності з 01.09.2014 р. Структура витрат даного тарифу не передбачала включення витрат на послуги з перевірки та інших робіт.

На виконання діючих положень законодавства, з метою забезпечення виконання свого обов'язку – як виконавця послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, до моменту затвердження нових тарифів, Підприємство передбачило здійснення оплати послуг з перевірки за власний рахунок, про що було прийнято відповідні розпорядчі документи – накази в.о. директора.

Однак, Відділенням встановлено, що Наказ КП «Первомайський міськводоканал», яким передбачено, що витрати по роботах з періодичної перевірки, опломбування та розпломбування приладів обліку для населення здійснюються за рахунок підприємства та відносяться на валові витрати, датований 18.05.2016 року (введено в дію з 20.05.2016 року), в той час як накази «про затвердження калькуляції» на послуги з перевірки та інших супутніх робіт (розпломбування, опломбування), видані лише у вересні-листопаді 2016 року. Тобто, фактично в період січень-листопад 2016 року, населення, всупереч положенням чинного законодавства, вимушено було самостійно нести витрати по оплаті послуг з перевірки приладів обліку.

Більше того, Відділенням за результатами моніторингу інформації на сайті <http://pervomausk.info> (протокол ознайомлення із сайтом від 14.11.2017 №20) встановлено публікацію щодо підвищення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення та централізоване постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових мереж) в м. Первомайськ.

Зі змісту публікації слідує, що 9 серпня 2016 року Підприємством підготовлено пакет документів та розрахунки економічно обґрунтованих тарифів на послуги з централізоване водопостачання та водовідведення та централізоване постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових мереж).

Розрахунок планової собівартості послуг, наданий до розгляду та затвердження до НКРЕКП, виконано з урахуванням очікуваних цін, тарифів та платежів з 01.01.2017 року.

Отже, всупереч положенням діючого законодавства, якими регламентовано обов'язок суб'єкта господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, здійснювати перевірку засобів обліку води за власний рахунок, КП «Первомайський міськводоканал» затягувало процес розробки й надання для затвердження НКРЕКП нових тарифів, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, змушених за власний рахунок оплачувати процедури перевірки лічильників.

Прийняття на Підприємстві внутрішнього наказу щодо здійснення повірки приладів обліку води за власний рахунок, датований *травнем 2016* року не є належним доказом виконання покладеного на нього обов'язку щодо оплати повірки, оскільки, фактичні умови для реалізації положень цього наказу були створені лише протягом *вересня-листопада 2016* року, а саме після розробки й затвердження Підприємством калькуляції на кожен з видів робіт, пов'язаних з процедурою повірки.

До того ж, як було встановлено Відділенням та підтверджено власне Підприємством, внутрішніми документами передбачалось покриття витрат по проведенню лише окремих видів робіт, пов'язаних з процедурою повірки. Так, роботи по демонтажу та монтажу приладів обліку споживачів-фізичні особи виконують за свій рахунок самостійно.

Аналізом відомостей, розміщених на офіційному сайті НКРЕКП <http://nerc.gov.ua> (http://nerc.gov.ua/data/filearch/voda/taryfy/taryfy_na%20_vodopost_ta_vodov.pdf), (протокол ознайомлення із сайтом від 14.11.2017 № 21) встановлено, що станом на *14.08.2017* року для КП «Первомайський міськводоканал» чинними є тарифи, затверджені Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг №1090 від *18.07.2014р.* для КП «Первомайський міськводоканал», що набули чинності з *01.09.2014* р.

Тобто, до *01.08.2017* року – моменту набуття законної сили змін до законодавства та закріплення за споживачем обов'язку щодо оплати послуг з повірки належного йому приладу обліку води, КП «Первомайський міськводоканал» не було вжито достатніх, необхідних, передбачених законодавством заходів, спрямованих на виконання покладеного на нього законодавчого обов'язку проводити періодичну повірку засобів обліку води за рахунок тарифів, що мало наслідком ущемлення інтересів споживачів, змушених самостійно оплачувати повністю або частково послуги з повірки приладів обліку води.

Відповідно до статті 18 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», органом, уповноваженим на проведення перевірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації, є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері метрології та метрологічної діяльності.

Відповідно до п. 1,2 Розділу 2 Порядку 193, повірка засобів вимірювальної техніки проводиться:

1. Науковими метрологічними центрами, які мають міжнародно визнані калібрувальні та вимірювальні можливості за відповідними видами та підвидами вимірювань, та/або із застосуванням національних еталонів; науковими метрологічними центрами, державними підприємствами, які належать до сфери управління Мінекономрозвитку та проводять метрологічну діяльність, та повірочними лабораторіями, уповноваженими на проведення повірки засобів вимірювальної техніки.

2. Повірку засобів вимірювальної техніки проводить персонал виконавців, який відповідає вимогам, установленим у «Критеріях, яким повинні відповідати наукові метрологічні центри, державні підприємства, які належать до сфери управління Міністерства економічного розвитку торгівлі України та проводять метрологічну діяльність, та повірочні лабораторії, які уповноважуються або уповноважені на проведення повірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації», затверджених наказом Мінекономрозвитку від *23 вересня 2015* № 1192.

Тобто, безпосередніми виконавцями послуг з повірки є лише уповноважений орган у сфері метрології та метрологічної діяльності.

Обов'язок здійснення оплати послуг з повірки, в силу приписів законодавства, чинного протягом *01.01.2016-01.08.2017* року, було покладено на КП «Первомайський міськводоканал», як виконавця послуг з централізованого водопостачання та

водовідведення.

Альтернативним способом забезпечення здійснення перевірки – було лише оплата споживачем цих послуг за власні кошти.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України „Про захист економічної конкуренції” (далі – Закон) зловживанням монопольним становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що **призвели або можуть призвести**, зокрема, до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

За умов значної конкуренції на ринку наведені вище дії КП «Первомайський міськводоканал» були б неможливими, оскільки, маючи зацікавлення продати свій товар (послуги з централізованого водопостачання та водовідведення), Підприємство вживало заходів щодо неухильного додержання вимог нормативно-правових актів, в частині, зокрема, виконання своїх обов'язків, для недопущення ущемлення інтересів споживачів та можливого переходу споживачів до іншого суб'єкта господарювання – виконавця послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

Адже, за наявності значної конкуренції на ринку споживач міг би обрати для себе іншого постачальника послуг, який дотримується вимог законодавства та не допускає ущемлення його законних інтересів, які полягають в одержанні послуг з централізованого водопостачання та водовідведення виключно на тих умовах, що передбачені законодавством.

Наслідком таких дій Підприємства є **ущемлення чи можливість ущемлення інтересів споживача послуг з централізованого водопостачання та водовідведення**, що є однією із кваліфікуючих ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку.

Відповідно до статті 42 Конституції України держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. **Не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку**, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція.

Отже, невжиття КП «Первомайський міськводоканал» вичерпних заходів для забезпечення затвердження уповноваженим органом тарифу на централізоване водопостачання та водовідведення, який відповідно до вимог чинного законодавства має включати витрати на надання послуг з періодичної перевірки, обслуговування та ремонту (у тому числі демонтажу, транспортування та монтажу) засобів вимірювальної техніки, внаслідок чого було обмежено право споживачів на отримання послуг з періодичної перевірки, обслуговування та ремонту (у тому числі демонтажу, транспортування та монтажу) засобів вимірювальної техніки за рахунок тарифу на централізоване водопостачання та водовідведення, до моменту затвердження уповноваженим органом діючих тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, а саме: бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умови існування значної конкуренції на ринку.

За вчинення порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", відповідно до абзацу другого частини першої, абзацу другого частини другої статті 52 цього Закону, органи Антимонопольного комітету України накладають штрафи на суб'єктів господарювання – юридичних осіб у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається

штраф.

Розмір доходу КП «Первомайський міський водоканал» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2016 рік (код рядка 2000) згідно звіту про фінансові результати, наданий листом за допомогою електронної пошти від 18.12.2017 №1356, складає «(інформація з обмеженим доступом)»³ гривень.

При визначенні розміру штрафу враховано, зокрема:

- КП «Первомайський міський водоканал» раніше притягувалось до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції КП «Первомайський міський водоканал» не визнано;
- в ході розслідування КП «Первомайський міський водоканал» співпрацювало з Відділенням;
- КП «Первомайський міський водоканал» фактично вживались заходи, спрямовані на виконання покладеного на нього обов'язку щодо оплати послуг з повірки приладів обліку споживачів за власний рахунок;
- на даний час, положеннями чинного законодавства, обов'язок щодо оплати послуг з повірки індивідуальних приладів обліку води покладено на споживачів.

II. В рамках проведення дослідження діяльності КП «Первомайський міськводоканал» на предмет дотримання законодавства про захист економічної конкуренції на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема, під час надання послуги з повірки приладів обліку води, Відділенням встановлено.

Як було зазначено вище, з метою забезпечення дотримання прав споживачів та на виконання положень чинного на той момент часу законодавства, КП «Первомайський міськводоканал» було прийнято накази про затвердження калькуляцій на послуги з повірки, пломбування та розпломбування приладів обліку води.

Вартість послуги по повірці індивідуальних лічильників води для населення м. Первомайськ визначається калькуляцією, затвердженою наказам в.о директора КП «Первомайський міськводоканал» від 10.11.2016 № 77 та складає 40,00 грн.

Наказом за підписом в.о. директора КП «Первомайський міськводоканал» від 14.11.2016р. №79, було затверджено калькуляцію вартості послуг по повірці індивідуальних лічильників води для іногороднього населення у розмірі 60.00 грн.

Листом від 21.07.2017 №508, КП «Первомайський міськводоканал» у відповідь на вимогу Відділення про надання інформації від 05.07.2017р. №2-292/80-982, пояснило, що під поняттям «іногороднє населення» Підприємство розуміє суб'єктів, які користуються приладами обліку води за межами міста Первомайська та відповідно не є споживачами послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, які надає КП «Первомайський міськводоканал».

Окрім того Підприємство зазначило, що приймало на повірку більшу частину лічильників як від «іногороднього населення» від мешканців м. Южноукраїнськ. Лабораторія в м. Южноукраїнськ повіряє лічильники діаметром до 20мм. Технічні можливості повірочної машини в КП «Первомайський міськводоканал» дозволяють повірять лічильники діаметром до 25мм.

Відносини щодо повірки приладів обліку води між Підприємством та мешканцями інших населених пунктів регулювались шляхом укладання договору та оплачувались у відповідності із затвердженою калькуляцією.

Порівнявши калькуляції вартості послуг Підприємства по повірці індивідуальних лічильників води для населення м. Первомайська та розрахунку вартості послуг КП «Первомайський міськводоканал» по повірці індивідуальних лічильників води для

³ «(інформація з обмеженим доступом)»

іногороднього населення відділенням було встановлено:

- стаття «Прийом лічильників на повірку, хвилин» для іногороднього населення збільшено на 5 хв. ніж для населення м. Первомайська;
- статтю «Заробітна плата» в калькуляції для іногороднього населення в порівнянні із калькуляцією для населення на одну послугу підвищено на 9,1 %;
- статтю «Накладні витрати» включено тільки до калькуляції вартості послуги по повірці індивідуальних лічильників води для іногороднього населення.
- час прийому лічильників від іногороднього населення на 5 хв. більше, в порівнянні з часом прийняття лічильника від мешканця м. Первомайськ.

Пояснення КП «Первомайський міськводоканал» щодо виявлених обставин полягали в наступному.

Згідно чинного законодавства, методика розрахунку вартості послуги з повірки приладів обліку – не передбачена. КП «Первомайський міськводоканал» самостійно здійснював розробку відповідних калькуляцій.

Час прийому лічильників на метрологічну повірку було розраховано за допомогою проведення фотографії робочого часу. На момент проведення такої фотографії вказана операція для іногороднього населення була на 5 хвилин більше.

Як вже зазначалось вище, Підприємство повідомляло, що приймало на повірку більшу частину лічильників іногороднього населення від мешканців м. Южноукраїнськ. Лабораторія в м. Южноукраїнськ повіряє лічильники діаметром до 20мм. Технічні можливості повірочної машини в КП «Первомайський міськводоканал» дозволяють повірять лічильники діаметром до 25мм.

Отже, внаслідок зміни характеристики лічильників, прийнятих від населення м. Южноукраїнськ, в порівнянні із включеними до розрахунку калькуляції повірки лічильників для споживачів централізованого водопостачання м. Первомайська, була збільшена стаття витрат «заробітна плата» та відповідно вартість повірки.

Обґрунтованих пояснень щодо підстав включення до розрахунку вартості повірки лічильників води для іногороднього населення «накладних витрат» - Підприємством надано не було. Вказано лише, що ця стаття охоплює витрати на зв'язок, канцелярські товари та інші витрати.

У зв'язку з вищевикладеним, Відділення зазначає.

В рамках розслідування по даній справі, проводився аналіз діяльності КП «Первомайський міськводоканал», як суб'єкта господарювання, що має особливий статус – займає протягом 2014-поточний період 2017 років монополіне (домінуюче) становище на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в межах мереж в м. Первомайськ Миколаївської області, що належать йому чи ним використовуються, як таке, що не має на цих ринках жодного конкурента.

КП «Первомайський міськводоканал» є єдиним ліцензіатом, що надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення на території м. Первомайськ в межах належних йому мереж.

Отже, споживачами послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, що надаються КП «Первомайський міськводоканал» є фізичні, юридичні особи, які проживають (розташовані) в межах території м. Первомайськ та уклали з Підприємством договори про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, в силу чого наділяються взаємними правами та обов'язками.

Споживачі цих послуг не мають можливості обрати іншого надавача послуг.

Фізичні та юридичні особи, що є споживачами послуг з централізованого водопостачання та водовідведення інших суб'єктів господарювання, перебуваючи з ними в договірних відносинах, не мають взаємних прав та обов'язків з КП «Первомайський міськводоканал», в тому числі, щодо питання проведення та оплати повірки приладів обліку води.

За таких обставин, Відділення не може розглядати дії КП «Первомайський міськводоканал» щодо встановлення різної вартості послуги на проведення періодичної повірки приладів обліку води для споживачів, в залежності від місця їх проживання, як порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», так як в даному випадку, відносно споживачів, які мешкають в інших населених пунктах та одержують послуги з централізованого водопостачання та водовідведення від інших суб'єктів господарювання, КП «Первомайський міськводоканал» не має статусу монопольного утворення.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за певних підстав, розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті.

Копія подання про попередні висновки від 23.11.2017 №1-06/207-пв у справі №2-26.213/37-2017 було надіслано КП «Первомайський міський водоканал» листом від 30.11.2017 №2-292/80-1656 та одержано останнім 11.12.2017, про що свідчить повідомлення про вручення поштового відправлення 5400131819672.

Листом від 26.12.2017 №1369, КП «Первомайський міський водоканал» надало власні пояснення по даній справі.

Так, зокрема, Підприємство просило врахувати наступні обставини.

Після введення в дію тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення з 01.09.2014р., на підставі постанови НКРЕКП від 18.07.2014р. №1090 «Про встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення КП «Первомайський міський водоканал», Первомайською міською організацією споживачів «Споживач» було подано позов до Окружного адміністративного суду м. Києва щодо скасування вищевказаної Постанови НКРЕКП.

Отже, враховуючи судовий розгляд питання щодо законності та чинності Постанови НКРЕКП від 18.07.2014 №1090, Підприємство не мало можливості звернутись у 2015 році до НКРЕКП щодо коригування затверджених тарифів.

З 01.01.2016 року, набрали чинності зміни до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», якими, зокрема, передбачалось проведення періодичної повірки приладів обліку води, що є власністю споживачів, за рахунок суб'єктів господарювання, що надають послуги з водопостачання.

Однак, механізму виконання даного закону не існувало. Лише 06.05.2016 року в «Офіційному віснику України» були оприлюднені зареєстровані в Міністерстві юстиції України 04.04.2016р. Постанови НКРЕКП №302 та №303 від 10.03.2016 року про затвердження Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення та на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем).

Підприємство зазначає, що у відповідності та на виконання діючих нормативно-правових актів, виконало всі вимоги щодо підготовки та направлення до НКРЕКП пакету документів, необхідного для затвердження нових тарифів, структура яких передбачала витрати на повірку приладів обліку води.

Однак, з незалежних від Підприємства причин, тарифи НКРЕКП затверджені не були.

Окрім цього, КП «Первомайський міський водоканал» зазначило, що в період з 01.09.2014 року по 01.11.2017 року виконувало за власний рахунок окремі роботи з періодичної повірки приладів обліку води, що є власністю споживачів.

Так, до 01.07.2015 року, вартість послуг з повірки, розпломбування, опломбування становила 20 грн., відповідно до рішення виконкому від 08.09.2011р. №657.

З 01.07.2015р. до 01.12.2016р. вартість становила 32 грн. (рішення виконкому від 15.05.2015р. №192.

З 01.12.2016р. по теперішній час, вартість становить 40 грн. (згідно наказу в.о.

директора КП «Первомайський міський водоканал» від 10.11.2016р. №77).

Після опублікування 18.05.2017 року в газеті «Урядовий кур'єр» Постанови №307 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення», КП «Первомайський міський водоканал» перестало бути ліцензіатом НКРЕКП, а повноваження по формуванню та встановленню тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, які надаються Підприємством – були перекладені на відповідний орган місцевого самоврядування.

Отже, Підприємство, вважає, що не порушувало законодавство про захист економічної конкуренції, адже зі свого боку виконало всі правові умови щодо процедури розробки та направлення для затвердження компетентним органом розрахунку тарифів, задля виконання покладеного на нього обов'язку – проведення перевірки приладів обліку води за власний рахунок.

Крім того, Підприємство просило врахувати, що здійснювало та продовжує здійснювати оплату окремих робіт, що є складовими перевірки приладів обліку води, за власний рахунок.

Відділення, дослідивши надані письмові пояснення та доводи, оголошені під час проведення засідання Адміністративної колегії, вважає за необхідне зазначити наступне.

Законодавчі акти України, які діяли протягом досліджуваного в рамках даної справи періоду, а саме 01.01.2016-01.08.2017 року, містили імперативні норми, які зобов'язували суб'єктів господарювання, що надають послуги, зокрема, з водопостачання проводити періодичну перевірку, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) засобів вимірювальної техніки за рахунок тарифів на ці послуги. Отже, такі суб'єкти зобов'язані вчиняти дії, вживати заходи, направлені на неухильне та повне дотримання вимог чинного законодавства.

КП «Первомайський міськводоканал», як монопольне утворення і суб'єкт правовідносин, повинне здійснювати свою діяльність у повній відповідності до вимог чинного законодавства, з неухильним дотриманням прав та законних інтересів споживачів його послуг та виключенням їх порушень чи можливих порушень. Неврегульованість та недосконалість нормативної бази не повинна негативно відображатись на правах та інтересах споживачів та призводити до їх порушення.

Разом з цим, Відділенням взято до увагу той факт, що КП «Первомайський міськводоканал», в умовах відсутності затверджених тарифів, застосувало альтернативний спосіб виконання покладеного на нього законодавством обов'язку щодо здійснення перевірки приладів обліку за власний рахунок, а саме- включення вартості окремих робіт з перевірки приладів обліку води до власних валових витрат.

Виходячи з наведеного, керуючись статтею 12 та пунктом 2 частини п'ятої статті 14 Закону України "Про Антимонопольний комітет України", статтями 48, 49 Закону України "Про захист економічної конкуренції", абзацом 2 пункту 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2011 №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за №291/5482, із змінами та доповненнями, пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 №5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за №90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 17.08.2006 №332-р, із змінами та доповненнями, адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

В И Р І Ш И Л А:

1. Визнати, що КП «Первомайський міськводоканал» протягом 2014 по теперішній

час 2017 року є таким, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринках надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в межах мереж в м. Первомайськ Миколаївської області, що належать йому чи ним використовуються, як таке, що не має на цих ринках жодного конкурента.

2. Визнати, що невжиття КП «Первомайський міськводоканал» вичерпних заходів для забезпечення затвердження уповноваженим органом тарифу на централізоване водопостачання та водовідведення, який відповідно до вимог чинного законодавства має включати витрати на надання послуг з періодичної повірки, обслуговування та ремонту (у тому числі демонтажу, транспортування та монтажу) засобів вимірювальної техніки, внаслідок чого було обмежено право споживачів на отримання послуг з періодичної повірки, обслуговування та ремонту (у тому числі демонтажу, транспортування та монтажу) засобів вимірювальної техніки за рахунок тарифу на централізоване водопостачання та водовідведення, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, а саме: бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умови існування значної конкуренції на ринку.

3. За вчинення порушення, вказаного у пункті 2 резолютивної частини даного рішення, накласти штраф на КП «Первомайський міськводоканал», у відповідності до абзацу другого частини першої, абзацу другого частини другої статті 52 Закону України „Про захист економічної конкуренції” у розмірі 10 000 (десять тисяч) гривень.

4. Провадження у справі № 2-26.213/37-2017, розпочатій відносно КП «Первомайський міськводоканал», щодо факту наявності в його діях, які полягають у встановленні різної вартості послуги на проведення періодичної повірки приладів обліку води для споживачів, ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод без об'єктивно виправданих на те причин – закрити, без прийняття рішення по суті.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до Відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду Миколаївської області у двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії
Миколаївського обласного
територіального відділення
Антимонопольного комітету України**

В. Харченко

